

**Iwona BĄK, Beata SZCZECIŃSKA**

## Analiza atrakcyjności turystycznej miast wojewódzkich

---

Turystyka współcześnie stanowi ważny element życia człowieka. Ze zjawiska wybitnie elitarnego przekształciła się w krajach wysoko, a nawet średnio rozwiniętych gospodarczo w zjawisko masowe. Podróżujący kierują się zazwyczaj do miejsc atrakcyjnych. Ich atrakcyjność jest czynnikiem determinującym rozwój tej dziedziny gospodarki w obrębie danej przestrzeni geograficznej (mieście, regionie, kraju). Poznanie zróżnicowania atrakcyjności turystycznej rozmaitych obszarów odgrywa istotną rolę w planowaniu właściwego wykorzystania zasobów przyrodniczych.

Oceny atrakcyjności turystycznej można dokonać w różnych przekrojach. Najczęściej badane są jednostki administracyjne (np. województwa, powiaty, gminy, miasta). W dzisiejszych czasach miasto można potraktować jako aktywnego kreatora i uczestnika rynku, którego harmonijny rozwój oraz efektywność działań zmierzających do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz potencjalnych przybyśków (np. turystów) stanowią o przewadze konkurencyjnej nad innymi miastami<sup>1</sup>.

Celem artykułu jest dokonanie statystycznej oceny atrakcyjności turystycznej miast wojewódzkich w Polsce. Badanie dotyczyło roku 2011, ponieważ był to ostatni rok, dla którego udało się zgromadzić porównywalne dane statystyczne. Analizę rozpoczęto od charakterystyki ruchu turystycznego rejestrowanego w bazie noclegowej zlokalizowanej w miastach. W tym celu posłużono się wskaźnikami rozwoju ruchu turystycznego, które pozwoliły na określenie roli badanego obszaru w rozwoju sektora turystycznego w Polsce. Ponadto przeprowadzono badanie przestrzennego zróżnicowania atrakcyjności turystycznej miast wojewódzkich. Liniowe porządkowanie i ustalenie grup typologicznych obiektów przeprowadzono za pomocą metody opartej na medianowym wektorze Webera.

### *POJĘCIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ*

Atrakcyjność turystyczna jest pojęciem złożonym i trudnym do jednoznacznej oceny, ponieważ oprócz istniejących obiektywnie warunków środowiska przyrodniczego, kulturowego czy społecznego, istotną rolę w wartościowaniu odgrywa czynnik psychologiczny<sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> Glińska (2010), s. 130.

<sup>2</sup> Potocka (2009), s. 19; Warszńska, Jackowski (1978).

W literaturze przedmiotu atrakcyjność turystyczną definiuje się jako siłę, z jaką dane miejsce, obiekt lub zjawisko przyciąga odwiedzających lub jako stopień nasycenia wydzielonych układów przestrzennych określonymi czynnikami<sup>3</sup>. Do określających ją podstawowych czynników zalicza się najczęściej: walory turystyczne, stan zagospodarowania turystycznego i stopień dostępności komunikacyjnej<sup>4</sup>.

Walory turystyczne stanowią specyficzne cechy i elementy środowiska przyrodniczego oraz przejawy działalności człowieka. Można je podzielić na trzy grupy (Rogalewski, 1974).

Pierwszą z nich stanowią walory wypoczynkowe, służące regeneracji sił fizycznych i psychicznych. Do tej grupy zalicza się tereny o rekreacyjnych zasobach środowiska, a także aglomeracje miejskie będące równocześnie znaczącymi ośrodkami życia kulturalnego<sup>5</sup>.

Do drugiej grupy walorów turystycznych zalicza się atrakcyjność krajoznawczą, przy czym można tu wyróżnić walory: przyrodnicze (np. parki krajobrazowe i zabytkowe, ogrody zoologiczne), kulturowe (np. zabytki architektury i budownictwa) oraz dotyczące współczesnych osiągnięć człowieka (obiekty techniki, nauki i kultury czy gospodarki).

Trzecią grupę tworzą walory specjalistyczne, na które składają się elementy i cechy środowiska przyrodniczego umożliwiające uprawianie turystyki specjalistycznej (np. kajakową, żeglarską, jak też związaną z jeździectwem, wędkarstwem itp.).

Kolejnym elementem atrakcyjności jest zagospodarowanie turystyczne. Należą do nich urządzenia turystyczne, które zapewniają przyjeżdżającym możliwość korzystania z uroków wybranego przez nich miejsca. Infrastrukturę turystyczną można podzielić na techniczną i społeczną. Infrastruktura techniczna to: baza noclegowa i gastronomiczna, obiekty sportu i kultury, szlaki turystyczne, wyciągi narciarskie, drogi itp. Infrastruktura społeczna natomiast to m.in.: informacja turystyczna, biura obsługi, urządzenia służące rozrywce, punkty handlowe i usługowe. Dobrze zagospodarowane ośrodki turystyczne powodują wzrost intensywności odwiedzania regionu przez turystów, powtarzania pobytu czy nawet przywiązania do regionu i społeczności lokalnej, a tym samym promowania atrakcji turystycznych oferowanych przez region.

Każdy turysta podczas pobytu w miejscu wypoczynku w mniejszym lub większym stopniu korzysta z transportu, a dostępność komunikacyjna w regionie stymuluje rozwój turystyki. Rodzaj zaś uprawianej turystyki ma wpływ na zagospodarowanie w regionie i rozwój różnorodnego transportu. Niedostateczny rozwój środków transportu wyklucza lub ogranicza rozwój turystyki. Wraz ze wzrostem zamożności społeczeństwa i związanym z tym zwiększonym tempem życia wzrasta zapotrzebowanie na skracanie czasu przeznaczonego na dojazd do miejsc docelowych turystyki. Sprawny i bezpieczny dojazd zachęca do odwiedzania interesujących miejsc wypoczynku. Dostępność komunikacyjna zatem

---

<sup>3</sup> Rapacz (2004), s. 57.

<sup>4</sup> Ostrowski (1972); Rogalewski (1974); Kurek, Mika (2008); Werner (2010).

<sup>5</sup> Gołębski (2009), s. 40.

określana jest jako sprawność obsługi transportowej w regionie, wyrażona liczbą i częstotliwością połączeń komunikacyjnych, rodzajem eksploatowanych środków transportowych, jakością obsługi pasażerów oraz ceną za usługi przewozowe. Dobra dostępność komunikacyjna jest ważnym i nieodzownym czynnikiem rozwoju turystyki w regionie i podnosi atrakcyjność oferowanych usług<sup>6</sup>.

Często do wymienionych czynników atrakcyjności turystycznej dodaje się jeszcze jeden — zanieczyszczenie środowiska naturalnego (Jedlińska, Szubert-Zarzeczny, 1994; Bąk 2007). Jak wykazują badania ankietowe większość turystów poszukuje takich miejsc, które zapewniają spokój, czyste powietrze i możliwość obcowania z naturą.

Ogólnoświatową zmianę w mentalności współczesnego człowieka, zwaną potocznie „powrotem do natury”, można uznać za fenomen końca XX w. W latach 80. ub. wieku na forum międzynarodowym odbyły się pierwsze dyskusje na temat konieczności zmiany podejścia do rozwoju turystyki. Pojawiły się wówczas terminy „turystyki łagodnej i zrównoważonej”, która dotyczy szeroko pojętej koncepcji rozwoju turystycznego przyjaznego środowisku w regionach wiejskich oraz miastach, w małych ośrodkach turystycznych oraz wielkich centrach rozrywkowych i wypoczynkowych itp. Koncepcja dotyczy wszystkich znanych rodzajów turystyki po dokonaniu stosownej ich „ekologizacji” (Zaręba, 2000). Również w Polsce obserwuje się te nowe tendencje. Władze wielu gmin i miejscowości turystycznych wychodzą z założenia, że jedynie czyste środowisko i nieskażona przyroda mogą przyciągnąć turystów i zachęcić ich do ponownego odwiedzenia regionu. Inwestują więc w poprawę czystości wód i powietrza, tworzą szlaki turystyczne, dbają o szatę roślinną itp.

Kompleksowe występowanie czynników charakteryzujących atrakcyjność turystyczną zaspokaja zapotrzebowanie turystów, a obszar, miejscowość czy szlak stają się atrakcyjne turystycznie. W literaturze przedmiotu podkreśla się jednak, że wśród wszystkich czynników decydujących o atrakcyjności turystycznej terenu podstawowe są walory turystyczne<sup>7</sup>. Ruch turystyczny, jednak w ograniczonych rozmiarach, może występować nawet na terenach niezagospodarowanych turystycznie i trudno dostępnych pod względem komunikacyjnym, jeśli obszary te dysponują znacznymi walorami turystycznymi.

### *CHARAKTERYSTYKA RUCHU TURYSTYCZNEGO W MIASTACH WOJEWÓDZKICH*

W 2011 r. w Polsce istniało 7039 obiektów turystycznych, w tym 935 (13,3%) znajdowało się w osiemnastu miastach wojewódzkich (tabl. 1)<sup>8</sup>, najwięcej w Krakowie, Warszawie i Gdańsku, gdzie stanowiły ponad 46% wszystkich

<sup>6</sup> Bąk, Matlegiewicz (2010), s. 59.

<sup>7</sup> Gaworecki (2000); Rapacz (2004); Golemski (2009).

<sup>8</sup> Według GUS pod pojęciem miasta wojewódzkiego należy rozumieć miasta, które od 1.10.1999 r. są siedzibą wojewody i (lub) sejmiku województwa. Dlatego w artykule znalazły się po dwa miasta z województw kujawsko-pomorskiego (Bydgoszcz, Toruń) i lubuskiego (Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra).

obiektów zlokalizowanych w miastach wojewódzkich. Najmniejszą liczbą obiektów noclegowych (poniżej dwudziestu) charakteryzowały się: Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra i Opole. Podobny rozkład dotyczył udziału miejsc noclegowych. W badanym roku z noclegów w obiektach turystycznych kraju skorzystało ok. 21,5 mln osób, w tym 38,5% odwiedziło miasta wojewódzkie. Co dziewiąty turysta za cel swojej podróży wybrał Warszawę. Również pod względem liczby udzielonych noclegów stolica naszego kraju zdecydowanie przodowała, a kolejne miejsca zajęły Kraków i Wrocław.

Przeciętny czas pobytu jednej osoby w obiektach noclegowych wynosił 2,7 dnia. W większości badanych miast nie przekraczał on dwóch dni, z wyjątkiem Gdańska (2,6) i Krakowa (2,1). Dla pełniejszego scharakteryzowania stopnia wykorzystania obiektów turystycznych obliczono średnią liczbę dni w roku, w ciągu których jedno miejsce noclegowe było zajęte (relacja liczby udzielonych noclegów do liczby miejsc noclegowych). Wskaźnik ten liczony dla całej bazy noclegowej kraju wynosił 95 dni. W miastach wojewódzkich był on mocno zróżnicowany i wahał się od 173 dni w Warszawie do 52 dni w Olsztynie.

**TABL. 1. TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA  
W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W 2011 R. (stan na 31.07)**

| Stolice województw       | Obiekty turystyczne      |               | Miejsca noclegowe        |               | Korzystający z noclegów  |               | Udzielone noclegi        |               |
|--------------------------|--------------------------|---------------|--------------------------|---------------|--------------------------|---------------|--------------------------|---------------|
|                          | w liczbach bezwzględnych | w %           | w liczbach bezwzględnych | w %           | w liczbach bezwzględnych | w %           | w liczbach bezwzględnych | w %           |
| <b>P o l s k a .....</b> | <b>7039</b>              | <b>100,00</b> | <b>606246</b>            | <b>100,00</b> | <b>21476616</b>          | <b>100,00</b> | <b>57148253</b>          | <b>100,00</b> |
| Wrocław .....            | 70                       | 0,99          | 8807                     | 1,45          | 753268                   | 3,51          | 1325272                  | 2,32          |
| Bydgoszcz .....          | 24                       | 0,34          | 2513                     | 0,41          | 131361                   | 0,61          | 241977                   | 0,42          |
| Toruń .....              | 37                       | 0,53          | 2803                     | 0,46          | 235485                   | 1,10          | 365054                   | 0,64          |
| Lublin .....             | 27                       | 0,38          | 2447                     | 0,40          | 197767                   | 0,92          | 308154                   | 0,54          |
| Gorzów Wielkopolski .... | 12                       | 0,17          | 878                      | 0,14          | 61207                    | 0,28          | 108068                   | 0,19          |
| Zielona Góra .....       | 18                       | 0,26          | 1161                     | 0,19          | 52566                    | 0,24          | 87002                    | 0,15          |
| Łódź .....               | 51                       | 0,72          | 5343                     | 0,88          | 360240                   | 1,68          | 637590                   | 1,12          |
| Kraków .....             | 221                      | 3,14          | 27062                    | 4,46          | 1641271                  | 7,64          | 3407650                  | 5,96          |
| Warszawa .....           | 114                      | 1,62          | 23830                    | 3,93          | 2464461                  | 11,48         | 4132350                  | 7,23          |
| Opole .....              | 18                       | 0,26          | 846                      | 0,14          | 54269                    | 0,25          | 96791                    | 0,17          |
| Rzeszów .....            | 31                       | 0,44          | 1775                     | 0,29          | 132539                   | 0,62          | 238008                   | 0,42          |
| Białystok .....          | 23                       | 0,33          | 2054                     | 0,34          | 186729                   | 0,87          | 270906                   | 0,47          |
| Gdańsk .....             | 98                       | 1,39          | 12344                    | 2,04          | 486855                   | 2,27          | 1243201                  | 2,18          |
| Katowice .....           | 21                       | 0,30          | 3372                     | 0,56          | 226358                   | 1,05          | 414715                   | 0,73          |
| Kielce .....             | 27                       | 0,38          | 1971                     | 0,33          | 117697                   | 0,55          | 217435                   | 0,38          |
| Olsztyn .....            | 23                       | 0,33          | 6187                     | 1,02          | 171397                   | 0,80          | 319044                   | 0,56          |
| Poznań .....             | 73                       | 1,04          | 8021                     | 1,32          | 605337                   | 2,82          | 1023947                  | 1,79          |
| Szczecin .....           | 47                       | 0,67          | 6394                     | 1,05          | 376021                   | 1,75          | 703460                   | 1,23          |

Ź r ó d ł o: opracowanie własne na podstawie publikacji opracowywanej co roku przez wszystkie urzędy statystyczne pt. *Województwo... — podregiony, powiaty, gminy* (2012).

Polska ma liczący się potencjał nie tylko dla turystyki krajowej, ale również międzynarodowej. Sprzyja temu bardzo dobre, środkowe położenie geograficzne w Europie. Nasze państwo jest krajem tranzytowym, przez który przebiegają szlaki komunikacyjne łączące Wschód z Zachodem i Północ z Południem. Mamy interesujący i zróżnicowany krajobraz pełen walorów turystycznych, bogatą i urozmaiconą kulturę, historię, sztukę i folklor mogący z powodzeniem przyciągnąć wymagających turystów zagranicznych<sup>9</sup>.

Liczba cudzoziemców, którzy odwiedzili nasz kraj i skorzystali z noclegów w 2011 r. wynosiła 4,4 mln osób, co stanowiło ponad 20,5% wszystkich turystów. Udzielono im 10,6 mln noclegów, czyli 18,6% ogólnej liczby noclegów udzielonych w kraju (tabl. 1 i 2). Ok. 63% obcokrajowców zatrzymało się w miastach wojewódzkich (tabl. 2). Odwiedzali oni przede wszystkim Warszawę i Kraków. Podobnie wyglądał rozkład liczby udzielonych noclegów. Ponad połowa noclegów udzielonych turystom zagranicznym przypadała na miasta wojewódzkie.

Średni czas pobytu turysty zagranicznego w obiektach noclegowych wynosił 2,4 dnia. Nieco dłużej przebywali obcokrajowcy w Bydgoszczy (3,1 dnia) i Gdańsku (2,6 dnia), a najkrócej (1,5 dnia) w Białymstoku i Lublinie.

**TABL. 2. TURYSŃCI ZAGRANICZNI W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W 2011 R.**

| Stolice województw       | Korzystający z noclegów  |               | Udzielone noclegi        |               |
|--------------------------|--------------------------|---------------|--------------------------|---------------|
|                          | w liczbach bezwzględnych | w %           | w liczbach bezwzględnych | w %           |
| <b>P o l s k a</b> ..... | <b>4409550</b>           | <b>100,00</b> | <b>10620264</b>          | <b>100,00</b> |
| Wrocław .....            | 229914                   | 5,21          | 433748                   | 4,08          |
| Bydgoszcz .....          | 17127                    | 0,39          | 52074                    | 0,49          |
| Toruń .....              | 46379                    | 1,05          | 77976                    | 0,73          |
| Lublin .....             | 50726                    | 1,15          | 77182                    | 0,73          |
| Gorzów Wielkopolski ...  | 13191                    | 0,30          | 23901                    | 0,23          |
| Zielona Góra .....       | 10082                    | 0,23          | 18503                    | 0,17          |
| Łódź .....               | 66887                    | 1,52          | 152274                   | 1,43          |
| Kraków .....             | 805664                   | 18,27         | 1846690                  | 17,39         |
| Warszawa .....           | 899636                   | 20,40         | 1596593                  | 15,03         |
| Opole .....              | 12547                    | 0,28          | 26220                    | 0,25          |
| Rzeszów .....            | 24310                    | 0,55          | 45821                    | 0,43          |
| Białystok .....          | 46224                    | 1,05          | 69001                    | 0,65          |
| Gdańsk .....             | 160699                   | 3,64          | 407995                   | 3,84          |
| Katowice .....           | 62765                    | 1,42          | 132892                   | 1,25          |
| Kielce .....             | 12433                    | 0,28          | 29253                    | 0,28          |
| Olsztyn .....            | 23122                    | 0,52          | 50351                    | 0,47          |
| Poznań .....             | 150772                   | 3,42          | 308032                   | 2,90          |
| Szczecin .....           | 132345                   | 3,00          | 230895                   | 2,17          |

Ź r ó d ł o: jak przy tabl. 1.

<sup>9</sup> Bąk (2004), s. 79.

Podkreślić należy, że co trzeci turysta odwiedzający badane miasta pochodził z zagranicy. Obcokrajowcom udzielono prawie 37% wszystkich noclegów odnotowanych w obiektach turystycznych miast wojewódzkich.

Szczególne miejsce w opisie statystycznym zjawisk turystycznych zajmują wskaźniki natężenia, które informują o stopniu rozwoju funkcji turystycznej badanych obiektów, intensywności ruchu turystycznego, zagospodarowaniu turystycznym itp. W tabl. 3 podano wartości wskaźników tego rodzaju dla miast wojewódzkich w Polsce w 2011 r.

O znaczeniu obszarów administracyjnych w wypełnianiu funkcji turystycznych najlepiej świadczy poziom wskaźnika Deferta, czyli liczba miejsc noclegowych przypadających na 100 mieszkańców danej jednostki administracyjnej<sup>10</sup>. Dla miejscowości o niewielkim zagospodarowaniu turystycznym i słabo rozwiniętych przyjazdach turystów wskaźnik ten jest stosunkowo niski (1—100). Według tego kryterium rzeczywista funkcja turystyczna regionu zaczyna się wykształcać dopiero wówczas, gdy wskaźnik osiąga wartość 100, tzn. wtedy, gdy pojemność bazy turystycznej (noclegowej) jest równa liczbie ludności stałej. Przy wskaźniku o wysokości 100—500 funkcje turystyczne są już na ogół dobrze rozwinięte<sup>11</sup>. Jak wynika z danych zawartych w tabl. 3, miasta wojewódzkie nie mają wykształconej funkcji turystycznej. Wartość wskaźnika Deferta wahała się bowiem w przedziale od 0,69 do 3,56. Relatywnie najlepiej rozwiniętą bazę noclegową miały Kraków i Olsztyn, a najslabiej — Opole i Bydgoszcz.

O zróżnicowaniu obciążenia ruchem turystycznym regionów świadczą wskaźniki Schneidera (liczba osób korzystających z noclegów przypadających na 100 stałych mieszkańców) oraz Charvata (liczba udzielonych noclegów przypadających na 100 stałych mieszkańców). Według pierwszego z nich najpopularniejszym miastem odwiedzanym przez turystów był Kraków, gdzie na 100 stałych mieszkańców przypadało 216 turystów, czyli nawet kilka razy więcej niż w pozostałych analizowanych miastach. Na kolejnych miejscach w tej hierarchii znalazły się: Warszawa, Wrocław, Toruń, Poznań i Gdańsk, w których wskaźnik Schneidera przekroczył wartość 100. Miastem najbardziej obciążonym ruchem turystycznym był również Kraków, w którym na 100 stałych mieszkańców przypadało 449 noclegów. Wskaźnik Charvata powyżej 200 odnotowano w Gdańsku, Warszawie i Wrocławiu. W siedmiu miastach wojewódzkich wartość tego wskaźnika nie przekroczyła nawet 100.

Przeanalizowano również miasta pod względem liczby miejsc noclegowych i liczby turystów odwiedzających, uwzględniając jednocześnie powierzchnię. W tym celu wyznaczono wskaźniki gęstości bazy noclegowej, które obrazują liczbę miejsc noclegowych przypadających na 1 km<sup>2</sup> powierzchni miasta oraz wskaźniki gęstości ruchu turystycznego, określające liczbę turystów na 1 km<sup>2</sup>. W roku 2011 na 1 km<sup>2</sup> powierzchni kraju przypadały 2 miejsca noclegowe. W miastach wojewódzkich wskaźnik ten był zdecydowanie wyższy, nawet kilku-

<sup>10</sup> Naumowicz (1990), s. 94.

<sup>11</sup> Warszńska, Jackowski (1978), s. 209 i 210.

dziesięciokrotnie. Najwyższą jego wartość notowano dla Krakowa (83) oraz Olsztyna (70), ale tylko dziewięć miejsc noclegowych na 1 km<sup>2</sup> miało Opole. Najwyższą natomiast gęstością ruchu turystycznego charakteryzowały się największe miasta Polski. W Krakowie na 1 km<sup>2</sup> przypadało 5019 turystów, a w Warszawie — 4767. W czterech miastach miernik ten nie przekroczył wartości 1000.

Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej — mierzony liczbą dni w roku, w ciągu których było zajęte jedno miejsce noclegowe — wyniósł dla całej bazy noclegowej w 2011 r. 94 dni. W dwóch miastach (Olsztyn, Zielona Góra) wskaźnik nie przekroczył tej wielkości. Najwyższą wartość osiągnął w: Warszawie, Wrocławiu, Rzeszowie, Białymstoku oraz Toruniu, w których jedno miejsce noclegowe zajęte było przez przynajmniej 130 dni w roku.

Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej określający liczbę turystów przypadających na jedno miejsce noclegowe w roku 2011 dla całego kraju wynosił 35. Tylko w Olsztynie rozpatrywana wielkość była znacznie mniejsza. Najwyższą wartość tego miernika zanotowano w Warszawie (103). Na drugim miejscu pod względem wartości tego wskaźnika znalazł się Białystok (91) charakteryzujący się dość wysoką liczbą turystów, ale słabo rozwiniętą bazą noclegową.

**TABL. 3. WSKAŹNIKI ROZWOJU TURYSTYKI W MIASTACH  
WOJEWÓDZKICH POLSKI W 2011 R.**

| Stolice<br>województw     | Wskaźniki   |            |            |           |                    |                    |                               |
|---------------------------|-------------|------------|------------|-----------|--------------------|--------------------|-------------------------------|
|                           | Deferta     | Schneidera | Charvata   | gęstości  |                    | bazy<br>noclegowej | rozwoju<br>bazy<br>noclegowej |
|                           |             |            |            | ruchu     | bazy<br>noclegowej |                    |                               |
| <b>P o l s k a</b> .....  | <b>1,57</b> | <b>56</b>  | <b>148</b> | <b>69</b> | <b>2</b>           | <b>94</b>          | <b>35</b>                     |
| Wrocław .....             | 1,40        | 119        | 210        | 2571      | 30                 | 150                | 86                            |
| Bydgoszcz .....           | 0,69        | 36         | 67         | 746       | 14                 | 96                 | 52                            |
| Toruń .....               | 1,37        | 115        | 178        | 2030      | 24                 | 130                | 84                            |
| Lublin .....              | 0,70        | 57         | 88         | 1341      | 17                 | 126                | 81                            |
| Gorzów Wielkopolski ..... | 0,70        | 49         | 87         | 712       | 10                 | 123                | 70                            |
| Zielona Góra .....        | 0,97        | 44         | 73         | 906       | 20                 | 75                 | 45                            |
| Łódź .....                | 0,74        | 50         | 88         | 1229      | 18                 | 119                | 67                            |
| Kraków .....              | 3,56        | 216        | 449        | 5019      | 83                 | 126                | 61                            |
| Warszawa .....            | 1,39        | 144        | 242        | 4767      | 46                 | 173                | 103                           |
| Opole .....               | 0,69        | 44         | 79         | 559       | 9                  | 114                | 64                            |
| Rzeszów .....             | 0,99        | 74         | 132        | 1133      | 15                 | 134                | 75                            |
| Białystok .....           | 0,70        | 63         | 92         | 1831      | 20                 | 132                | 91                            |
| Gdańsk .....              | 2,68        | 106        | 270        | 1858      | 47                 | 101                | 39                            |
| Katowice .....            | 1,09        | 73         | 134        | 1372      | 20                 | 123                | 67                            |
| Kielce .....              | 0,98        | 58         | 108        | 1070      | 18                 | 110                | 60                            |
| Olsztyn .....             | 3,53        | 98         | 182        | 1948      | 70                 | 52                 | 28                            |
| Poznań .....              | 1,45        | 109        | 185        | 2310      | 31                 | 128                | 75                            |
| Szczecin .....            | 1,56        | 92         | 172        | 1249      | 21                 | 110                | 59                            |

Ź r ó d ł o: obliczenia własne.

## RANKING MIAST WOJEWÓDZKICH POD WZGLĘDEM POZIOMU ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ

Względny charakter atrakcyjności turystycznej powoduje, że trudno ją wyrazić w sposób wymierny i dlatego w literaturze przedmiotu można znaleźć wiele miar służących do opisu tego zjawiska (Rapacz, 2004; Tomczyk, 2005). W przypadku zbiorowości, których jednostki opisywane są przez liczny zespół cech stosuje się najczęściej metody wielowymiarowej analizy porównawczej, a w szczególności taksonomiczne. Mierniki taksonomiczne rozwoju są zmiennymi syntetycznymi, które zastępują opis obiektów badania przy użyciu zbioru cech diagnostycznych opisem za pomocą jednej agregatywnej wielkości<sup>12</sup>. W tym celu wykorzystuje się mierniki wzorcowe i bezwzorcowe<sup>13</sup>. W metodach bezwzorcowych zmienna syntetyczna jest funkcją znormalizowanych wartości zmiennych wejściowych. Natomiast w metodach wzorcowych wykorzystywane jest pojęcie obiektu wzorcowego, czyli obiektu modelowego o pożądanych, najlepszych wartościach zmiennych wejściowych. Miara syntetyczna konstruowana jest na podstawie pomiaru odległości pomiędzy obserwowanym obiektem i obiektem wzorcowym<sup>14</sup>.

W naszym opracowaniu do budowy taksonomicznego miernika rozwoju zastosowano metodę wzorcową w podejściu pozycyjnym wykorzystującym medianę Webera<sup>15</sup>. Wariant pozycyjny liniowego porządkowania obiektów przyjmuje wtedy odmienną formułę standaryzacyjną w porównaniu z podejściem klasycznym, opartym na ilorazie odchylenia wartości cechy od odpowiedniej współrzędnej mediany Webera i ważonego medianowego odchylenia bezwzględnego z zastosowaniem mediany Webera<sup>16</sup>:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \theta_{0j}}{1,4826 \cdot \widetilde{\text{măd}}(X_j)} \quad (1)$$

gdzie:

$\theta_0 = (\theta_{01}, \theta_{02}, \dots, \theta_{0m})$  — mediana Webera,

$\widetilde{\text{măd}}(X_j)$  — medianowe odchylenie bezwzględne, w którym biera się dystans cech w stosunku do odpowiednich współrzędnych wektora Webera, tzn.:  $\widetilde{\text{măd}}(X_j) = \text{med}_{i=1,2,\dots,n} |x_{ij} - \theta_{0j}|$ , dla  $(j=1, 2, \dots, m)$ .

<sup>12</sup> Nowak (1990), s. 85.

<sup>13</sup> Grabiński (1992), s. 25; Pocięcha i in. (1988), s. 71.

<sup>14</sup> Panek (2009), s. 58.

<sup>15</sup> Mediana Webera stanowi wielowymiarowe uogólnienie klasycznego pojęcia mediany. Chodzi tu o wektor, który minimalizuje sumę euklidesowych odległości od danych punktów reprezentujących rozpatrywane obiekty, a więc znajduje się niejako „pośrodku” nich, ale jest jednocześnie uodporniony na występowanie obserwacji odstających (Młodak, 2006).

<sup>16</sup> Młodak (2006), s. 136—138.



Miernik agregatowy wyznacza się według wzoru:

$$\mu_i = 1 - \frac{d_i}{d_-} \quad (2)$$

gdzie  $d_- = \text{med}(\mathbf{d}) + 2,5 \text{mad}(\mathbf{d})$ , przy czym  $\mathbf{d} = (d_1, d_2, \dots, d_n)$  jest wektorem odległości wyznaczanym według wzoru:  $d_i = \text{med}_{j=1,2,\dots,m} |z_{ij}|$ , dla  $\varphi_j | - i = 1, 2, \dots, n$ ,

$\varphi_j = \max_{i=1,2,\dots,n} z_{ij}$  — współrzędne wektora wzorca rozwoju, którymi są maksymalne wartości znormalizowanych cech.

Uporządkowanie obiektów za pomocą miernika pozycyjnego stanowi podstawę do grupowania obiektów na cztery klasy. Najczęściej stosowana w ujęciu pozycyjnym metoda grupowania nosi nazwę trzech median. Polega ona na wyznaczeniu mediany współrzędnych wektora  $\mu = (\mu_1, \mu_2, \dots, \mu_n)$ , którą oznaczamy przez  $\text{med}(\mu)$ , a następnie podzieleniu zbiorowości obiektów na dwie grupy, tj. te dla których wartości miernika przekraczają medianę oraz są od niej nie większe. Następnie definiujemy mediany pośrednie jako  $\text{med}_k(\mu) = \text{med}_{i: \Gamma_i \in \Omega_k}(\mu_i)$ , gdzie  $k = 1, 2$ .

W ten sposób tworzy się następujące grupy obiektów:

- I —  $\mu_i > \text{med}_1(\mu)$ ,
- II —  $\text{med}(\mu) < \mu_i \leq \text{med}_1(\mu)$ ,
- III —  $\text{med}_2(\mu) < \mu_i \leq \text{med}(\mu)$ ,
- IV —  $\mu_i \leq \text{med}_2(\mu)$ .

Wykorzystanie metody opartej na medianie Webera pozwala zniwelować zakłócający wpływ obserwacji odstających, daje możliwość ustalenia udziału poszczególnych odchyleń w odpowiedniej wartości agregatowej, a przy tym praktycznie na każdym etapie badawczym traktuje zbiór cech diagnostycznych jako jedną całość.

Do badania atrakcyjności turystycznej miast wojewódzkich wykorzystano wstępnie 26 cech (wskaźników) charakteryzujących walory turystyczne, stan zagospodarowania turystycznego, stopień dostępności komunikacyjnej i zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Wybór cech podyktowany został dostępnością danych statystycznych. Badanie objęło następujące cechy diagnostyczne:

- $X_1$  — ścieki ogółem w  $\text{dam}^3$  na  $\text{km}^2$ ,
- $X_2$  — ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem,
- $X_3$  — emisja zanieczyszczeń powietrza pyłowych w t na  $\text{km}^2$ ,
- $X_4$  — emisja zanieczyszczeń powietrza gazowych w t na  $\text{km}^2$ ,
- $X_5$  — odpady wytworzone w ciągu roku w tys. ton na  $\text{km}^2$ ,
- $X_6$  — powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej,
- $X_7$  — pomniki przyrody na  $\text{km}^2$ ,

$X_7$  — pomniki przyrody na  $\text{km}^2$ ,  
 $X_8$  — nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska w zł na 1 mieszkańca,  
 $X_9$  — nakłady na środki trwale służące gospodarce wodnej w zł na 1 mieszkańca,  
 $X_{10}$  — mieszkania ogółem na 1 mieszkańca,  
 $X_{11}$  — łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności,  
 $X_{12}$  — zakłady opieki zdrowotnej na 1000 ludności,  
 $X_{13}$  — liczba ludności na 1 aptekę,  
 $X_{14}$  — księgozbiór w tys. woluminów na 1000 ludności,  
 $X_{15}$  — liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną,  
 $X_{16}$  — muzea na 10 tys. ludności,  
 $X_{17}$  — muzealia na 1000 ludności,  
 $X_{18}$  — wystawy własne na 10 tys. ludności,  
 $X_{19}$  — wystawy obce na 10 tys. ludności,  
 $X_{20}$  — ludność na 1 miejsce w kinach,  
 $X_{21}$  — obiekty turystyczne na 10 tys. ludności,  
 $X_{22}$  — miejsca noclegowe na 1000 ludności,  
 $X_{23}$  — lesistość w %,  
 $X_{24}$  — drogi publiczne powiatowe o twardej nawierzchni w km na  $\text{km}^2$ ,  
 $X_{25}$  — targowiska ogółem na 10 tys. ludności,  
 $X_{26}$  — podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON na 1000 ludności.

Po określeniu i zgromadzeniu danych dotyczących wstępnego zestawu cech podejmuje się zazwyczaj w odniesieniu do nich odpowiednie działania weryfikacyjne według dwóch najistotniejszych kryteriów<sup>17</sup>:

1. Zmienność — cechy powinny wykazywać odpowiednie zróżnicowanie, czyli skutecznie dyskryminować obiekty. Do oceny zmienności służy współczynnik zmienności obliczany według wzoru:

$$V_j = \frac{S_j}{\bar{x}_j} \quad (3)$$

gdzie:

$\bar{x}_j$  — średnia arytmetyczna wartości cechy  $X_j$ ,

$S_j$  — odchylenie standardowe  $j$ -tej cechy,  $j = 1, 2, \dots, m$ ,

$m$  — liczba cech.

2. Korelacja — dwie cechy silnie ze sobą skorelowane są nośnikami podobnej informacji, a więc jedna z nich staje się zbędna, dlatego należy wziąć pod uwagę współczynniki korelacji wszystkich par cech, a następnie zastosować odpowiednią metodę weryfikacji w celu wyeliminowania cech najbardziej podobnych do innych. Punktem wyjścia jest wyznaczenie macierzy korelacji cech:

<sup>17</sup> Młodak (2006), s. 28—32.

$$\mathbf{R} = \begin{bmatrix} 1 & r_{12} & \dots & r_{1m} \\ r_{21} & 1 & \dots & r_{2m} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ r_{m1} & r_{m2} & \dots & 1 \end{bmatrix} \quad (4)$$

gdzie  $r_{jk}$  — współczynnik korelacji liniowej Persony  $j$ -tej i  $k$ -tej cechy.

Biorąc pod uwagę pierwsze z kryteriów eliminuje się cechy, dla których wartość bezwzględna współczynnika zmienności kształtuje się poniżej pewnej arbitralnie ustalonej wartości progowej  $V_0$ , najczęściej wynoszącej 0,1<sup>18</sup>. W związku z powyższym z badania wyeliminowano cechę  $X_{10}$ , dla której obliczony współczynnik zmienności był poniżej 10%. Ponadto należy dodać, że wszystkie cechy diagnostyczne charakteryzowały się silną lub bardzo silną asymetrią.

Drugim kryterium weryfikacyjnym była korelacja między cechami. Najczęściej stosowanymi w praktyce metodami dyskryminacji cech wykorzystującymi macierz współczynników korelacji są metody parametryczna (zaproponowana przez Z. Hellwiga) i odwróconej macierzy korelacji. W artykule wykorzystano drugą z tych metod, ponieważ w porównaniu z metodą parametryczną ma ona tę zaletę, że uwzględnia nie tylko bezpośrednie, ale również pośrednie powiązania cech. Punktem wyjścia w tej metodzie jest wyznaczenie macierzy odwrotnej do macierzy  $\mathbf{R}$ , czyli:

$$\mathbf{R}^{-1} = \begin{bmatrix} \tilde{r}_{11} & \tilde{r}_{12} & \dots & \tilde{r}_{1m} \\ \tilde{r}_{21} & \tilde{r}_{22} & \dots & \tilde{r}_{2m} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ \tilde{r}_{m1} & \tilde{r}_{m2} & \dots & \tilde{r}_{mn} \end{bmatrix} \quad (5)$$

w której:

$$\tilde{r}_{jk} = \frac{(-1)^{j+k} \det(\mathbf{R}_{kj})}{\det(\mathbf{R})} \quad (6)$$

gdzie:

$\det(\mathbf{R})$  — wyznacznik macierzy  $\mathbf{R}$ ,

$\mathbf{R}_{kj}$  — macierz powstała z macierzy po usunięciu z niej  $j$ -tego wiersza i  $k$ -tej kolumny ( $j, k = 1, 2, \dots, m$ ).

Elementy diagonalne macierzy  $\mathbf{R}^{-1}$  przyjmują wartości z przedziału  $[1, \infty)$ . Te z nich, które przekraczają ustalony maksymalny poziom  $\tilde{r}_0$  (często przyjmuje

<sup>18</sup> Młodak (2006), s. 29; Nowak (1990), s. 26.

się  $\tilde{r}_0 = 10$ ) świadczą o wadliwym uwarunkowaniu numerycznym macierzy **R**. Należy więc dokonać eliminacji tych cech, dla których  $|\tilde{r}_{jj}| > \tilde{r}_0$ <sup>19</sup>.

Wykorzystanie metody odwróconej macierzy współczynników korelacji doprowadziło do uzyskania następującego zbioru cech diagnostycznych:  $X_5$ ,  $X_6$ ,  $X_7$ ,  $X_8$ ,  $X_{12}$ ,  $X_{17}$ ,  $X_{20}$ ,  $X_{22}$ ,  $X_{24}$ ,  $X_{25}$ ,  $X_{26}$ . W tym zbiorze znajdują się wskaźniki, których większe wartości świadczą o lepszej atrakcyjności turystycznej miast (stymulanty) oraz takie, których pożądanym jest ich niższy poziom (destymulanty). Do zbioru destymulant zaliczono  $X_5$  i  $X_{20}$ .

W tabl. 4 zaprezentowano uporządkowanie i klasyfikację miast wojewódzkich pod względem atrakcyjności turystycznej. W najlepszej grupie znalazły się cztery miasta. Najwyższą pozycję zajął Poznań, wiązało się to przede wszystkim z jego dobrym zagospodarowaniem turystycznym (duża liczba zakładów opieki zdrowotnej, kin, podmiotów gospodarki narodowej) oraz dostępnością komunikacyjną, czyli możliwością dobrego dojazdu i swobodnego poruszania się w mieście. Na drugim miejscu znalazł się Kraków ze względu na wysokie walory kulturowe i architektoniczne. Można w nim znaleźć ponad 25% wszystkich muzealiów dostępnych w Polsce, a ponadto ma bardzo dobrze rozwiniętą bazę noclegową i dużą liczbę pomników przyrody. Kielce zaś znalazły się w pierwszej grupie z uwagi na najwyższy (nawet kilkakrotnie) udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w powierzchni ogólnej w porównaniu z innymi miastami wojewódzkimi. Opole wyróżniało się nakładami na środki trwałe służące ochronie środowiska na mieszkańca. Były one najwyższe spośród analizowanych miast i trzykrotnie przewyższały średnią krajową.

Dobra sytuacja w drugiej grupie miast występuje w przypadku takich średnich wartości cech, jak: drogi publiczne powiatowe o twardej nawierzchni w km na 1 km<sup>2</sup>, nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w zł na 1 mieszkańca, muzealia na 1000 ludności, ludność na 1 miejsce w kinach oraz podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności. Niekorzystny wpływ na atrakcyjność turystyczną tych miast miała bardzo duża — trzykrotnie wyższa niż w pozostałych grupach — średnia ilość odpadów wytworzonych w ciągu roku na 1 km<sup>2</sup>.

Słaba atrakcyjność turystyczna miast wchodzących w skład grupy trzeciej wynikała przede wszystkim z niewielkiego udziału powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych, niskich nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska oraz ubogich zbiorów muzealnych. Pozytywny wpływ na badane zjawisko w tej grupie miała liczba dostępnych miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców.

Grupa czwarta to cztery miasta, dla których większość cech przyjmuje niekorzystne wartości w porównaniu ze średnimi dla całej zbiorowości. Negatywny

---

<sup>19</sup> Panek (2009), s. 22 i 23.

wpływ na atrakcyjność turystyczną w tej klasie miała niska średnia wartość odnosząca się do: zakładów opieki zdrowotnej, miejsc noclegowych i podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców.

**TABL. 4. RANKING MIAST WOJEWÓDZKICH POD WZGLĘDEM ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ W 2011 R.**

| Miasta                    | Wartość miernika | Grupa |
|---------------------------|------------------|-------|
| Poznań .....              | 0,5299           | I     |
| Kraków .....              | 0,5044           | I     |
| Kielce .....              | 0,4899           | I     |
| Opole .....               | 0,3960           | I     |
| Wrocław .....             | 0,3491           | II    |
| Szczecin .....            | 0,3421           | II    |
| Rzeszów .....             | 0,3285           | II    |
| Warszawa .....            | 0,3275           | II    |
| Katowice .....            | 0,2477           | II    |
| Gorzów Wielkopolski ..... | 0,2460           | III   |
| Zielona Góra .....        | 0,2446           | III   |
| Olsztyn .....             | 0,2284           | III   |
| Białystok .....           | 0,2262           | III   |
| Gdańsk .....              | 0,2014           | III   |
| Łódź .....                | 0,1906           | IV    |
| Bydgoszcz .....           | 0,1256           | IV    |
| Lublin .....              | 0,1128           | IV    |
| Toruń .....               | 0,0955           | IV    |

Źródło: jak przy tabl. 3.

## Podsumowanie

Rozwój turystyczny danego obszaru przyczynia się do rozwoju różnych sektorów gospodarki narodowej i prowadzi do wzrostu zatrudnienia wśród społeczności lokalnej oraz wzrostu dochodów. Każde miasto, któremu zależy na wszechstronnym rozwoju powinno zachęcać turystów do kolejnych wizyt poprzez dobrze zorganizowany i wypromowany produkt turystyczny.

Poznanie stopnia atrakcyjności miasta stanowi podstawę w planowaniu prawidłowego wykorzystania jego walorów turystycznych i zagospodarowania dla turystów, warunkuje rozwój turystyki i podejmowanie decyzji inwestycyjnych.

Na podstawie przeprowadzonego badania można stwierdzić, że miasta wojewódzkie różnią się między sobą poziomem atrakcyjności turystycznej ze względu na zróżnicowanie walorów turystycznych i nierównomierne zagospodarowanie na potrzeby turystyki, co wpływa na rozkład ruchu turystycz-

nego. Miastami wojewódzkimi najchętniej odwiedzanymi w 2011 r. przez turystów, zarówno krajowych jak i zagranicznych, były Kraków i Warszawa — największe centra administracyjne i gospodarcze, bogate w obiekty kulturowe i architektoniczne. Kolejne miejsca pod względem gęstości ruchu turystycznego zajmują: Wrocław, Poznań, Toruń i Gdańsk. Większość z wyżej wymienionych miast charakteryzuje się wysokim poziomem atrakcyjności turystycznej i dlatego znalazły się w pierwszych dwóch grupach typologicznych. Miasta Gdańsk i Toruń uplasowały się odpowiednio w III i IV grupie typologicznej. Zwraca uwagę daleka pozycja Gdańska. Wynikała ona przede wszystkim ze słabszego zagospodarowania turystycznego (mała liczba zakładów opieki zdrowotnej i targowisk w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) oraz z gorszej dostępności komunikacyjnej w porównaniu z innymi miastami wojewódzkimi. Natomiast Toruń charakteryzuje się niekorzystnymi wskaźnikami dotyczącymi poziomu atrakcyjności turystycznej i dlatego znalazł się na ostatniej pozycji w rankingu. Spowodowane to było głównie słabym zagospodarowaniem turystycznym oraz mniej korzystnymi walorami środowiska przyrodniczego w porównaniu ze średnimi dla wszystkich miast wojewódzkich.

Otrzymane wyniki porządkowania mogą budzić wątpliwości, ale trzeba pamiętać, że jest to ranking uzyskany jedynie na podstawie analizowanych cech diagnostycznych. Przy innym zestawie tego rodzaju cech pozycje miast mogłyby ulec zmianie.

Ponadto należy podkreślić, że atrakcyjność turystyczna stanowi ważny, ale czasami niewystarczający zespół czynników determinujących ruch turystyczny. Często o sile przyciągania turystów do danego regionu decyduje także wiele zróżnicowanych elementów subiektywnych, wśród których dużą rolę odgrywa czynnik psychologiczny, powodujący że dany region (np. miasto) może być różnie postrzegany przez odwiedzających turystów.

---

**dr Iwona Bąk, dr inż. Beata Szczecińska** — *Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie*

## LITERATURA

- Bąk I. (2004), *Turystyka międzynarodowa na świecie*, „Wiadomości Statystyczne”, nr 2, GUS
- Bąk I. (2007), *Atrakcyjność regionów turystycznych w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem warunków ekologicznych*, Statystyka w praktyce społeczno-gospodarczej, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu
- Bąk I., Matlegiewicz M. (2010), *Przestrzenne zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej województw w Polsce w 2008 roku*, „Potencjał turystyczny. Zagadnienia Przestrzenne, Uniwersytet Szczeciński”, Zeszyty Naukowe nr 590, Ekonomiczne Problemy Usług nr 52, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego

- Gaworecki W. W. (2004), *Turystyka*, PWE, Warszawa
- Glińska E. (2010), *Kreowanie wizerunku miasta o funkcji turystycznej*, [w:] *Potencjał turystyczny. Zagadnienia ekonomiczne*, (red.) Panasiuk A., „Zeszyty Naukowe US”, nr 591, Ekonomiczne Problemy Usług nr 53, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego
- Gołębski G. (2009), *Kompendium wiedzy o turystyce*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa
- Grabiński T. (1992), *Metody taksonometrii*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie
- Jedlińska M., Szubert-Zarzeczný U. (1994), *Gospodarka turystyczna*, Wydawnictwo AE, Wrocław
- Kurek W., Mika M. (2008), *Turystyka jako przedmiot badań naukowych*, [w:] *Turystyka* (red.) Kurek W., PWN, Warszawa
- Młodak A. (2006), *Analiza taksonomiczna w statystyce regionalnej*, Difin, Warszawa
- Naumowicz K. (1990), *Turystyka w strefie nadmorskiej województwa szczecińskiego. Wybrane problemy funkcjonowania rynku*, Uniwersytet Szczeciński
- Nowak E. (1990), *Metody taksonomiczne w klasyfikacji obiektów społeczno-gospodarczych*, PWE, Warszawa
- Ostrowski S. (1972), *Ruch turystyczny w Polsce*, „Sport i Turystyka”, Warszawa
- Panek T. (2009), *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej*, Oficyna Wydawnicza SGH
- Pociecha J., Podolec B., Sokołowski A., Zając K. (1988), *Metody taksonomiczne w badaniach społeczno-ekonomicznych*, PWN, Warszawa
- Potocka I. (2009), *Atrakcyjność turystyczna i metody jej identyfikacji*, [w:] *Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki. Tom III. Walory turystyczne. Potencjał turystyczny. Plany rozwoju turystyki*, (red.) Młynarczyk Z., Zajadacz A., Wydawnictwo Naukowe im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Rapacz A. (red.) (2004), *Współpraca i integracja w turystyce w euroregionie Nysa w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu
- Rogalewski O. (1974), *Zagospodarowanie turystyczne*, WSiP, Warszawa
- Tomczyk A. (2005), *Atrakcyjność turystyczna regionu — aspekt teoretyczny oraz praktyczne zastosowanie jednej z metod jej oceny*, Problemy Turystyki 3—4, Warszawa
- Warszyńska J., Jackowski A. (1978), *Podstawy geografii turystyki*, PWN, Warszawa
- Werner Z. (2010), *Podstawowe pojęcia związane z gospodarką przestrzenną w turystyce*, [w:] *Turystyka w ujęciu interdyscyplinarnym*, (red.) Wyrzykowski J., Marak J., Wyższa Szkoła Handlowa we Wrocławiu
- Zaręba D. (2000), *Ekoturystyka. Wyzwania i nadzieje*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

## SUMMARY

*The main goal of the article is to make a statistical evaluation of tourist attractiveness of provincial (voivodship) capitals in Poland in 2011. The analysis was started from the characteristics of tourist flows, which were registered in accommodation facilities located in the analyzed cities. For this purpose, indicators of the development of tourism were used, which allowed authors to determine the role of the study area in the development of the tourism sector in Poland. In addition, was conducted a study of the spatial diversity of tourist attractiveness of provincial cities. The Weber's median vector was used to linear or-*

*ganization and detection typological groups of objects. In result of analysis, were detected differences between provincial capitals, in level of tourist attractiveness due to the diversity of tourist values and uneven development for tourism needs, which affects the distribution of tourist flows.*

## *РЕЗЮМЕ*

*Целью статьи является статистическая оценка туристической привлекательности воеводских городов в 2011 г. Анализ начался с характеристики туризма в городах. Для этой цели были использованы показатели развития этого явления, которые позволили определить роль обследуемого вопроса в развитии туристического сектора в Польше. Кроме того, было проведено обследование пространственной дифференциации туристической привлекательности воеводских городов. Их линейный порядок и определение типологических групп объектов были проведены с использованием метода опирающегося на медианном векторе Вебера. В начале рейтинга находится г. Познань в отношении к хорошему развитию туризма и доступности транспорта, так внешнего как и внутреннего (городского).*